

Bovenbouwleerkracht Bouwe Brouwer van De Wissel: 'Wat ik niet met woorden afkan, heb ik snel getekend.'

Een veilige haven na het oorlogsgeweld

Nieuwe leerlingen komen en gaan op basisschool De Wissel in Luttelgeest, de eerste asielzoekersschool die het predicaat excellent verwierf. De Wissel heeft vijf andere asielzoekersscholen 'geadopteerd'. Deze collega's komen op werkbezoek en krijgen ondersteuning.

Tekst Mandy Pijl Beeld Fred van Diem

Het is maandagochtend op asielzoekerscentrum Luttelgeest. Kinderen begeven zich naar het moderne, bakstenen gebouw nabij de met een slagboom afgezette ingang van het terrein. Op het schoolplein hebben de leerkrachten hun vaste plek ingenomen. Een meester staat bij het hek, een juf bij de deur, een andere leerkracht wacht voor een van de bijgebouwen. Als een van hen om vijf voor half negen met een belletje rinklt, zoeken de kinderen hun leerkracht op. In een rij en groep voor groep gaan ze rustig de school binnen.

Het ochtendritueel is kenmerkend voor hoe het er op asielzoekersschool De Wissel aan toe gaat, vertelt directeur Sandra van der Tempel. "Het moet ook wel. Want stel je eens voor dat je op een schoolplein komt waar je de taal niet kent. Dat je in het gedrang van misschien wel een paar honderd onbekende kinderen de school binnen moet. Hoe vind je daar je weg? Hoe kun je je daar veilig voelen?"

Het bieden van een goede, vertrouwde basis aan kinderen die met hun ouders oorlogsgeweld zijn ontvlucht staat centraal in het beleid van De Wissel. Twee dagen voor hun eerste schooldag maken nieuwe kinderen kennis met hun groepsleerkracht en krijgen de schoolgids mee met daarin diens foto. "Op zijn eerste schooldag weet een leerling: dit is hem, dit is mijn meester of juf." Mede om de leerkracht dat anker te laten zijn, is de pleinvacht in de pauzes niet de taak van één collega. Iedereen gaat met zijn eigen groep naar buiten.

Korte lijnen

De school in het noordoosten van Flevoland bestaat al meer dan 25 jaar en is daarmee een van de oudste asiel-

zoekersscholen van het land. De ligging op het terrein van het opvangcentrum zorgt voor korte lijnen met het hier ook gevestigde Centraal Orgaan opvang Asielzoekers, Vluchtelingenwerk, de GGD en de hier woonachtige vluchtelingengezinnen. Momenteel wonen er zeventienhonderd mensen, waaronder tachtig kinderen in de schoolgaande leeftijd. De nevenlocatie van de school in Emmeloord telt er zo'n 28, voornamelijk statushouders en kinderen van arbeidsmigranten. Het leerlingenbestand wisselt met grote regelmaat. "Wij laveren met wat er in de wereld gebeurt. Hadden we vorig jaar vooral Somalische leerlingen, nu komen de meesten uit Syrië", zegt Van Tempel. "Nu kunnen we in de bovenbouw rekenen aanbieden op het niveau van groep 7. Een paar jaar geleden was het al heel wat als groep 3 haalbaar was."

Journalbeelden

"Kijk naar het Journaal, zie de beelden van vluchtelingen in Griekenland en Turkije, dat is het verhaal van onze kinderen. Wij vragen ze bewust niet naar die ervaringen. Wij zijn geen hulpverleners, we zijn niet opgeleid om kinderen met trauma's te helpen. Soms vertellen ze uiteindelijk wel wat in vertrouwen aan hun leerkracht."

Voor deze kinderen is het belangrijk dat ze een plek hebben waar ze even weg zijn van de zorgen van thuis, weet Van der Tempels duo-partner Ella van Essen. "We merken dat kinderen hier kind willen zijn. Ze balen als ze een week vakantie hebben. Thuis hebben ze geen tablets en computers. Bovendien, vanaf de buitenkant gezien verblijven deze gezinnen in mooie, nieuwe twee-onder-een-kapwoningen. Je zou zomaar kunnen vergeten dat ze als gezin over slechts één slaapkamer beschikken en de badkamer en keuken met twee of drie andere gezinnen delen." Vanuit de directiekamer is te horen hoe een nieuw gezin de school binnenkomt en door een onderwijsassistent in de gang wordt ontvangen. "We hebben meer ondersteunend personeel dan op een reguliere school: in iedere bouw een onderwijsassistent. Dat moet ook wel. Elke groep telt maximaal vijftien leerlingen. Voor een leerkracht voelt dat als dertig. Op een reguliere school kun je groepjes een taak geven en leerlingen op die manier aan het werk zetten. Daar is taal voor nodig en die spre-

ken veel kinderen hier nog niet. Daarbij heeft elk kind een andere onderwijsachtergrond, te beginnen met de vraag of een kind überhaupt geletterd is."

Topsport

"Lesgeven aan een groep kinderen die Nederlands als tweede taal leert is topsport," zegt Van Essen. "Ga er maar aan staan: voor een groep kinderen staan die jouw taal niet spreken, en die je wel rekenen, lezen, taal en begrijpend lezen moet geven." Daar komt bij dat de leerkrachten op De Wissel elke dag weer opnieuw bezig zijn met het pedagogisch klimaat. "Dagelijks komen er nieuwe leerlingen bij en gaan er leerlingen weg. De rangorde moet steeds opnieuw worden bepaald. Heeft ieder kind zijn plekje gevonden, dan mag je als leerkracht weer opnieuw beginnen omdat een leerling vertrekt." Juist vanwege die flexibiliteit en dynamiek werkt bovenbouwleerkracht Bouwe Brouwer met veel plezier op De Wissel. "Met mijn creatieve achtergrond, ik heb aan de kunstacademie gestudeerd, past het bij mij om zelf onderwijs te moeten maken. Wat ik niet met woorden afkan, heb ik snel getekend." Hij vindt het fijn om iets te betekenen voor kinderen van wie sommigen verschrikkelijke dingen hebben meegemaakt. "Ik heb het gevoel dat ik het verschil kan maken. Als kinderen vertellen dat ze hier weggaan omdat ze een

huis hebben gekregen, zijn ze aan de ene kant enorm blij. Tegelijk zeggen ze dat ze school graag meenemen. Dat betekent dat ik mijn werk goed heb gedaan. Hier hebben ze mensen ontmoet die het beste met ze voor hebben. En dat geeft ze een gevoel van veiligheid en stabiliteit."

Op die veilige basis excelleert De Wissel, stelde de inspectie begin dit jaar in haar juryrapport. Ook de zorgstructuur is belangrijk. "Voor elk kind zetten we een stip aan de horizon. We bepalen de startsituatie en wat we met een leerling willen bereiken. De einddoelen zijn voor ieder kind verschillend. Elke tien weken bekijken we of het doel is behaald en of het wellicht moet worden bijgesteld," vertelt Van Essen.

Het excellentieprofiel volgt op een veranderingstraject dat de duo-directie en haar team zeven jaar geleden startten na een inspectiebezoek. De onderwijskwaliteit werd als matig bestempeld. En dat moest anders, besloot het destijds net aangetreden duo. "Een paar jaar later gingen we van een voldoende naar een goed, en vervolgens naar bovengemiddeld. ▣

Op De Wissel in Luttelgeest telt een groep maximaal vijftien leerlingen.

Kinderen balen als ze een week vakantie hebben

Deze kinderen is het van belang dat ze even weg zijn van de zorgen thuis.'

Zeven jaar geleden bestempelde de Onderwijsinspectie de onderwijskwaliteit van De Wissel in Luttelgeest nog als matig. Dat moest anders, besloten duo-directeuren Ella van Essen en Sandra van der Tempel.

Waarna we dachten: als we dan toch excelleren, dan kunnen we net zo goed het predicaat aanvragen."

Adoptiescholen

Via Lowan, de organisatie die het zogeheten eerste opvangonderwijs ondersteunt van scholen in het primair en voortgezet onderwijs, hebben Van Essen en Van der Tempel inmiddels vijf collega-asielzoekersscholen geadopteerd. Ze geven workshops aan schoolteams, ontvangen in Luttelgeest collega's die op werkbezoek komen en bieden pedagogische en onderwijsinhoudelijke ondersteuning. "Er is veel mail- en belcontact tussen ons en de scholen, waarvan sommige al een paar maanden draaien en andere nog open gaan. Het is een behoorlijke klus om een school voor nieuwkomers te starten," zegt Van Essen. En om de pedagogische en didactische kwaliteit op een constant voldoende niveau te houden, aldus Van der Tempel. "De in- en uitstroom van leerlingen fluctueert zo enorm, dat doet ook wat met de leerkrachtenstroom. Om de kennis in het team te houden, koppelen we nieuwe leerkrachten aan ervaren collega's."

Uitgezet

Als gezinnen een verblijfsstatus krijgen, is dat een betekenisvolle gebeurtenis voor een gezin en dat doet ook wat met de leer-

krachten. En ook de minder mooie momenten laten het team niet onberoerd. Als gezinnen worden uitgezet bijvoorbeeld. "Aan het einde van elke schooldag komen we bij elkaar, en vooral dat soort ingrijpende gebeurtenissen bespreken en beleven we met elkaar," zegt Van Essen. Een leerkracht zag een van haar leerlingen vanuit het busje van de vreemdelingenpolitie gedag zwaaien. Het greep haar zo aan, dat ze het liefst met de school in actie kwam om te voorkomen dat het gezin inderdaad zou worden uitgezet. "Dat kan niet," zegt Van der Tempel duidelijk. "Gaan we voor één gezin op de bres, dan moet je dat voor alle gezinnen doen. Natuurlijk hebben we er een mening over en raakt het ons recht in het hart als een kind dat hier geboren is, een gezin dat hier al acht jaar woont, het land moet verlaten. Maar als organisatie zijn we daarin geen partij."

Opsteker

Dat De Wissel als asielzoekersschool het predicaat excellent heeft gekregen, vindt Brouwer niet alleen voor hem en zijn collega's een opsteker. Hij beschouwt het als goede reclame voor het onderwijs aan nieuwkomers en een bijdrage aan meer begrip voor het lot van vluchtelingen. "Als ik vertel waar ik werk, krijg ik nog regelmatig reacties als: onderwijs aan vluchtelingen, moet dat nou? Zo'n gesprek beschouw ik als een kans om uit te leggen wat een kind allemaal heeft meegemaakt voordat het hier terechtkwam. Zodra ik daarover vertel, verandert het gesprek van een discussie over de vluchtelingenproblematiek in het persoonlijke verhaal van een kind. Van een kind dat veiligheid en uitdaging nodig heeft, net als ieder ander kind." ■

De in- en uitstroom van leerlingen fluctueert enorm